

Seznámení s představitelkami Carmen

V první polovině října uvedeme na scéně Národního divadla zcela nové nastudování jedné z nejpoužívanějších světových oper, a to Bizetovy *Carmen*. V připravované inscenaci se v titulní roli představí dvě nové interpretky – gruzínská sólistka **NANA DZIDZIGURI**, která Carmen ztvárnila již na mnoha operních scénách, a českému publiku dobře známá **ESTER PAVLŮ**, která tuto roli bude naopak zpívat poprvé. Jak proslulou sevillskou svůdnici sólistky vnímají a jak by ji chtěly interpretovat, se dozvíte níže.

Nana Dzidziguri

Zpívala jste roli Carmen na mnoha operních zahraničních scénách. Jak vnímáte tuto slavnou ženskou operní postavu?

V tomto směru je každé nastudování jiné, ale závisí to také na mém momentálním rozpoložení. Obecně je možné postavu Carmen rozebrat na množství drobných „pixelů“, zaměřit se na jeden z nich a hrát tu roli tak, jak ji v daném období svého života cítíte. V tomto případě je Carmen velmi realistická, pravdivá, živá a zajímavá. A také je pokaždé jiná. Nelze ji vystihnout jedním slovem, říci, že je jen sexy, svůdná, možná veselá, dítě svobody, tragická, hlubokomyslná nebo naopak povrchní. Carmen je žena a její duše hraje mnoha barvami.

Na které režijní nastudování ráda vzpomínáte? A proč?

Pro mě jsou velmi důležité všechny inscenace, ve kterých jsem zpívala. Ale za skutečně mimořádnou považuji *Carmen* v německém Braunschweigu v roce 2018, která byla jedinečná ze scénického hlediska, i pokud jde o celkovou atmosféru. Hrlo se pod širým nebem na Burgplatzu a bylo to velmi moderní provedení, pokud jde o kostýmy i obsah. Režisér Philipp Krenn přišel s nápadem herce, který představoval „Smrt“ a všude Carmen následoval jako stín. Byla to produkce naprosto osvobozená od klíše, která si s touto operou obvykle spojujeme. Byla to proto zároveň velmi náročná i zajímavá cesta – zkoumání nového, ale přitom se zachování hranic tohoto magického díla.

V čem je kouzlo ženské svůdkyně Carmen?

Myslím, že její hlavní silou je její absolutní sebejistota. Carmen má vždy situaci pevně v rukou, což vychází z její vnitřní svobody a citové nezávislosti. A to je právě důvod, proč po ní muži tak šílí. Nedokáží ji polapit a ona to dobře ví.

Co si myslíte o jejím emancipovaném životním stylu? Je to podle vás v dnešní době stále aktuální téma?

V dnešní době je velmi módní hledat kořeny emancipace a ženských práv v klasických uměleckých dílech. A je pravda, že zvlášť v *Carmen* je řada stále relevantních myšlenek. Carmen je bouřlivá, sexuálně otevřená a nebere ohledy na to, jak se podle očekávání měla v její době žena chovat. Žije podle svých vlastních pravidel, ať to stojí, co stojí. Její slova i hudba tuto životní filozofii vyjadřuje, a je to filozofie, které bychom dnes řekli „emancipovaná“. Nicméně hluboko v srdci chce skutečná žena vedle sebe silného muže, jako je Escamillo, nikoliv slabocha, jako je Don José.

Máte nějakou interpretku Carmen, která vás osobně inspirovala nebo něčím zaujala?

Když jsem Carmen zpívala vůbec poprvé, hned po dokončení studia na Státní konzervatoři v Tbilisi, velmi mě inspirovala Elina Garanča, která tuto roli v roce 2010 zpívala v Metropolitní opeře. Později jsem byla zamilovaná do amerického filmového muzikálu *Carmen Jones* s Dorothy Dandridge. Inspirovalo mě vždy pojetí Carmen jako postavy, nikoliv výlučně zpěv.

Je part po pěvecké stránce náročný?

Nemyslím si, že by Carmen byla náročná z hlediska hlasové techniky. Osobně se vždy, když tuto roli zpívám, cítím pohodlně a bezpečně. Doufám, že to nebude znít příliš ambiciózně, ale řekla bych, že tato role se pro můj hlas dokonale hodí.

Těšíte se do pražského Národního divadla? A navštívila jste už někdy v minulosti Prahu?

Jedná se o moji první návštěvu Prahy a velmi se těším, že poznám toto kouzelné město a budu zpívat ve zdejších překrásném divadle. Je mi ctí zpívat tak významnou roli právě na této scéně.

Nana Dzidziguri
Foto: G. Van de Kamp

Ester Pavlů
Foto: J. Rabara

ale vyžaduje patřičný charakter a temperament. Zároveň ale je to o jisté vyrovnanosti, mnohdy svádí k „přehrávání“, ale podle mého názoru má v sobě Carmen i cosi kultivovaného. Má být ženská, divoká a nezkrtná, ale nikoliv primitivní, natož vulgární. Z nahrávek mám nejradši Marii Callas, která tuto roli nikdy nezpívala na jevišti. Měla výbornou francouzštinu, ale velmi se mi líbí i její interpretace Carmen jako postavy. Ale teď, při studiu role, žádné nahrávky neposlouchám.

A co vy a francouzština?

Ano, chodím na francouzštinu, mám učitele Švýcara, který je navíc i milovníkem opery, takže ví, o co jde.

Prozradíte, kterou část či árii si po pěvecké stránce nejvíce užíváte?

Já miluji v Carmen doslova každou notu – těším se na svoji první frázi „*Quand je vous aimera?*“ a pak až do konce. Ale úplně nejvíce se těším na první hádku, kde Don José řekne Carmen, že se musí vrátit do kasáren. A také na závěrečný duet, ten je „boží“.

Který moment je v opeře podle vás klíčový?

Klíčový moment podle mě nastane, když Don José dovolí Carmen uprchnout. Udělá velkou životní chybu a Carmen ho v podstatě pak má „v hrsti“. Ona ale chybí úplně stejně fatálně, když Josého přesvědčuje, aby s ní odešel do hor, a to i ve chvíli, kdy ví, že už ho nechce. Kdyby jednala jinak, nemusela možná zemřít. Ale to bychom pak zase byli ochuzeni o fantastické finále...

V čem je podle vás kouzlo nejslavnější ženské operní svůdkyně?

Je jiná než ostatní ženy, je temperamentní a má jiskru v oku, což muže kolem ní velmi přitahuje. Neřekla bych, že by si s muži vloženo hrála, byla přelétavá, jak se mnohdy prezentuje. Myslím, že Carmen v danou chvíli konkrétního muže doopravdy miluje, ale druhý den už může být všechno jinak. Dona Josého podle mě miluje z celého srdce, ale její vášeň je silnější než ona. Nedokáže pochopit jeho smysl pro povinnost, naopak to vnímá jako nedostatek citu k ní. Její přístup je: „budeš se mnou, tady a teď, nebo jdi!“ V tom velmi kontrastuje s trpělivou, milující až naivní Micaelou. Mimo chodem, když jsem nedávno dávala na facebook fotku, jak se učím flamenco, Jana Sibera, která bude zpívat Micaela, mi napsala pod příspěvek: „*No, máš to horší. Já se musím učit jenom chůzi s košíčkem.*“ (Smích) To mě opravdu pobavilo, i když samozřejmě zahrát naivní holčičku také není snadné.

Jaká byste chtěla být Carmen?

To je velmi těžké, protože těch Carmen přede mnou bylo hrozně moc a není snadné do takto známé role přinést něco nového. Ale určitě bych nechtěla být vulgární, protože si myslím, že Carmen taková není. Nechci být banální Carmen. Naopak bych chtěla, aby moje Carmen měla v sobě nějaké tajemství...

Ptala se Denisa Rausch

Ester Pavlů

Ester, jedná se o váš debut v roli Carmen.

Jak se na něj těšíte?

Strašně moc, protože zazpívat si Carmen v Národním divadle jsem toužila už od doby, co jsem nastoupila na konzervatoř. Je to pro mě splnění velkého snu.

V tomto díle jste již nastudovala roli Mercedes...

Ano, zpívala jsem koncertní provedení ve Zlíně s Filharmonii Bohuslava Martinů. Titulní roli tenkrát zpívala Agunda Kulaeva, která je sólistkou Velkého divadla v Moskvě. Měla jsem příležitost sledovat ji při práci a byla pro mě velkou inspirací. Na společných zkouškách jsem se hodně naučila.

Čili Carmen je pro vás po Mercedes roli „vyššího stupně“?

Rozhodně! Člověk se pěvecky postupně vyvíjí. Na konzervatoři se samozřejmě pořád dokola zpívá Habanera, ale když je vám sedmnáct, osmnáct, tak na Carmen prostě ještě nemáte životní zkušenosti. Jste teenager, máte pocit, že ovládáte svět, ale neovládáte. A tento omyl se samozřejmě projeví na vašem výkonu. Habanera je sice jen taková „písnička“, ale pokud pouze zpíváte noty a nechápete její podtext, není to ono. Na roli Carmen, chcete-li ji dobře zahrát a obsáhnout, potřebujete mít už alespoň něco za sebou.

Takže myslíte, že role Carmen není pro absolventku konzervatoře?

Je to velká role. Jste na jevišti prakticky od začátku až do konce a je třeba si dobře rozvrhnout síly. A to, co jsem říkala o životních zkušenostech, platí v případě Carmen i o zkušenostech divadelních. Samozřejmě, kdyby mi někdo roli nabídnul, když mi bylo dvacet, asi bych ji neodmítla. Byla by to výzva, ale těžko říct, jestli by mi to tenkrát spíše neublížilo.

Prozradíte nám, jak probíhá vaše pěvecké studium? Je tato příprava v něčem specifická?

Určitě, protože v *Carmen* nejde jen o zpěv, ale třeba se tam také tancuje flamenco, takže je dobré na tuto roli mít nějakou taneční přípravu. Určitá příprava je tedy nutná ještě před začátkem samotných režijních zkoušek. Domluvila jsem si proto taneční hodiny u pedagožky Baletu Národního divadla, paní Nelly Danko, která mi dává lekce flamenca a učí mě zacházet s kastanětami. Nyní jsou divadelní prázdniny a máme pauzu, ale hned po prázdninách začneme opět trénovat.

To je výborné...

Samozřejmě ještě nevím, jestli režisér bude chtít, abych na scéně na kastaněty hrála, ale chci být připravená, pokud by to vyžadoval. Po rytmické stránce to není jednoduché, zpívat, hrát na kastaněty, a ještě poslouchat orchestr. Není to nic, co se naučíte za týden.

Poslouchala jste slavné interpretky Carmen? A pokud ano, máte nějakou oblíbenou?

U Carmen je trochu složité, že tuto roli zpívalo i mnoho sopranistek. Zkrátka si ji chce zazpívat každá, ať už má soprán nebo mezzosoprán. Tato role

